

PRO PATRIA

FRANCKIN A VIKTORIENKIN DOM TEMEŠ

majiteľ: Jozef Bernát
obnova: 2006 - 2016

Komplex domčekov vznikol z dvoch samostatných domov s archaickou, jednopriestorovou dispozíciou. Väčší dom situovaný na parcele v ohybe cesty, na svahu terénnej ostrohy, je postavený z nepálenej tehly na vysokej kamennej podmurovke so vstavanou pivnicou. Jednopriestor komory je zaklenutý a prístupný hlboko osadeným vchodom priamo z ulice. Dom bol pôvodne zastrešený sedlovou strechou, nad fasádou prechádzajúcou do valby. Interiér jednopriestoru bol plochostropý, trámový, s doskovým záklopom. Posledným známym vlastníkom, ktorý dom obýval, bola Františka Lukášová.

Presný rok výstavby domu nie je známy. Patrí k prvým murovaným domom postaveným v Temeši. Podľa plastickej výzdoby priečelia, ktoré je riešené v zľudovelom, postsecesnom štýle, možno vznik domu vročiť do dvadsiatich 20. rokov 20. storočia.

V prostredí dediny je dom ojedinelým príkladom vplyvu oficiálneho slohu a použitia mestského spôsobu výzdoby na vidieku.

Pendantom Lukášovej domu je jednopriestorový objekt, naposledy obývaný Viktóriou Výškrabkovou. Každý dom stojí na samostatnej parcele. Pravdepodobne ide o neskôr zobytnenú murovanú, nepodpivničenú komoru, alebo maštal. Obytný objekt je postavený z miešaného, kamenno-tehlového muriva.

Po odumretí ostatných majiteľov prešli domy predajom na nových, prechodných vlastníkov, od ktorých objekty kúpil v roku 2005 súčasný vlastník Ing. Jozef Bernát. Niekoľko rokov neobývané a neudržiavané stavby sa nachádzali v čase nadobudnutia v zlom fyzickom stave.

Obnova domčekov sa realizovala postupne v rokoch 2006 - 2016 a rovnako postupne sa formovalo aj ich ďalšie využitie. Komplexná revitalizácia trvala desať rokov. Ukončila sa úpravou exteriéru, uzavretím komplexu do dvora a dotvorením interiéru. Pôvodná strecha s valbou bola zmenená na sedlovú strechu so štítom, čím sa vytvoril v podkroví ďalší obytný priestor a zvýšil komfort domu, ktorý pôdorysne malý jednopriestor neumožňoval.

Aj po rekonštrukcii a modernizácii väčšieho, Franckinho domu, bola v celom rozsahu zrekonštruovaná pôvodná, plastická výzdoba priečelia, vytvorená v štýle zľudovalej geometrickej secesie. V regióne patrí zachovanie takejto výzdoby už k ojedinelým príkladom riešenia tzv. amerického domu, ktoré si stavali Slováci vo svojom rodisku po návrate z Ameriky.

Jednopriestorové domčeky sú príznačne pomenované vlastnými menami pôvodných majiteľiek, Francka a Viktorienka.

